Ducale

Het Huis

Het Huis Ducale

Het Huis Ducale, gelegen in de Koninklijke wijk, een van de meest prestigieuze plaatsen in Brussel, is gebouwd in 1779.
Van 1831 tot 1887 was het de woning van Jules Van Praet, minister en raadgever van Leopold I.
Vanaf 1946 was het de zetel van de Belgische Bank voor het Buitenland, dochtermaatschappij van de Generale Maatschappij van België.
Het was van deze laatste dat de Bank van de Generale Maatschappij van België het huis op 27 juni 1961 terugkocht. Later werd het eigendom van de Generale Bank.
Sinds de fusie van de Generale Bank en de ASLK in 1998 is het nummer 11 van de Hertogstraat eigendom van de bank BNP Paribas Fortis.

De Koninklijke wijk Hertogstraat

De oorsprong van de Hertogstraat gaat terug tot 1731, toen de Zuidelijke Nederlanden, het toekomstige België, deel uitmaakten van het Oostenrijks-Hongaarse rijk. In de nacht van 3 op 4 februari van dat jaar verwoestte een reusachtige brand het paleis van de hertogen van Brabant dat gebouwd was op de Koudenberg, boven het huidige centrum van Brussel.
Enkele jaren later besloot Karel van Lotharingen, landvoogd van de Oostenrijkse Nederlanden, om op deze plaats een nieuw en indrukwekkend architecturaal complex op te trekken en liet hij het terrein opnieuw aanleggen. Hij vertrouwde de leiding over de werken toe aan zijn stedenbouwkundig architect Barnabé Guimard.
De huidige Koninklijke wijk, zo door de historici genoemd omdat zij het Koningsplein en het Koninklijk Paleis van Brussel omvat, werd vanaf 1776 opgetrokken in de toen ingeburgerde neoclassicistische stijl.
De plannen van de Hertogstraat werden eveneens door architect Guimard getekend. Deze straat, gekenmerkt door een harmonieuze eenvormigheid, was van in het begin één van de meest prestigieuze verkeersaders van de Koninklijke wijk.
Op het einde van de 18e eeuw werden de herenhuizen vooral betrokken door rijke Geneefse handelaren en belangrijke diplomaten. Onder de Franse bezetting werd de straat herdoopt in rue de l'Egalité (Gelijkheidsstraat), een naam die ze tot in 1811 behield. Na de val van Napoleon trok de straat veel Engelsen aan, onder wie Lord Byron, een van de befaamdste Britse dichters, en ook tal van eminente persoonlijkheden.

Bestemming van het Huis Ducale

Het Huis Ducale is in de eerste plaats het fijnproeversrestaurant van BNP Paribas Fortis, waar zakendiners of -lunchen worden georganiseerd en waar belangrijke gasten van de groep waardig en in alle discretie kunnen ontvangen worden. Het is een huis dat een gevoel van innemendheid, warmte en ontspanning uitstraalt. De bezoekers worden hier ontvangen en voelen zich thuis.

Passend bij het concept van het Huis Ducale, werd ook besloten om uit de mooiste stukken van het kunstpatrimonium van BNP Paribas Fortis een aantal werken te selecteren en hier samen te brengen.

Het zijn vrijwel allemaal werken van oude of eigentijdse Belgische kunstenaars, of kunstenaars die hier leven of geleefd hebben.

Het Huis Ducale is in zekere zin een open venster op een stuk nationale artistieke rijkdom.

Het Huis Ducale bestaat uit een benedenverdieping en twee verdiepingen die bereikbaar zijn via een centrale eretrap. Elke verdieping is gewijd aan een bepaalde stijlperiode, die terug te vinden is in het meubilair, de architectuur, de decoratie en in de tentoongestelde kunstwerken.

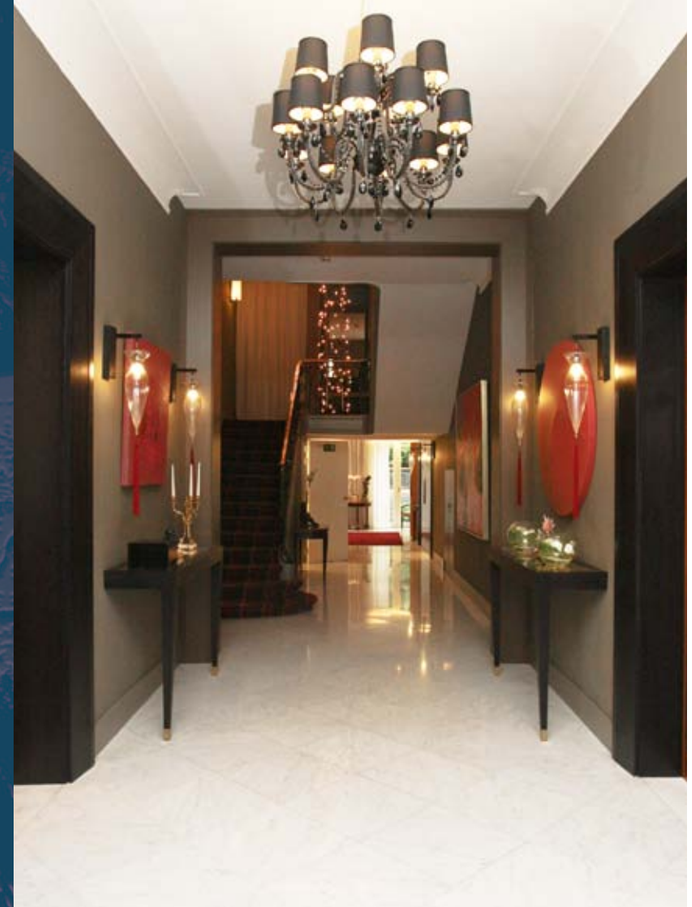

De benedenverdieping is ingericht in empirestijl. De prachtige leuning van de centrale trap wentelt zich rond een luster van tien meter hoog, waarvan de honderden gloeilampjes voor een zacht en sfeervol licht zorgen. De meeste hier tentoongestelde werken dateren uit de 19e en 20e eeuw.

Op **de eerste verdieping** wordt de sfeer bepaald door de mooie 18e-eeuwse lambrisering in de twee ruimten, de twee fraai bewerkte marmeren schouwen in Lodewijk XV en de oude meubelen, waaronder een consoletafel in Lodewijk XV en een elegante triktraktafel. De hier tentoongestelde werken dateren vrijwel alle uit het begin van de 17e eeuw en bieden een erg representatief overzicht van de gouden eeuw van de Vlaamse kunst.

Het Huis Ducale

De tweede verdieping is niet ingericht als restaurant, maar als vergaderruimten. Er is een ruimte voor videoconferenties die voorzien is van de nodige multimedia-uitrusting. Hier zijn het de fotografie en de hedendaagse beeldhouwkunst die de aandacht trekken.

Op deze verdieping bevindt zich eveneens een Aziatische ruimte, die gedecoreerd is met geraffineerde kunstwerken uit dit werelddeel zoals vazen en borden in Chinees porselein uit de K'ang-si periode, een Chinese altaartafel en een prachtig Japans kamerscherm uit het begin van de 18e eeuw, bestaande uit zes verfijnd beschilderde panelen.

De tuin achter het gebouw is zo aangelegd dat er midden in de stad, in een groene omgeving, recepties kunnen georganiseerd worden.

Tegen de achtermuur bevindt zich een waterbekken in blauwe hardsteen met een gegroefde wand waarlangs het water in fijne, parallelle stralen naar beneden stroomt, wat een aangename aanblik biedt. De poëtische sfeer wordt nog versterkt door een golvende sculptuur in blauwe hardsteen en staal van Dogan Çakir.

De kunstcollectie

De in het Huis Ducale tentoongestelde werken zijn representatief voor het patrimonium van BNP Paribas Fortis in België. Ze zijn afkomstig uit meerdere periodes, gaande van 17e-eeuwse Vlaamse meesters tot jong talent uit de 21e eeuw.

Dit patrimonium werd in de loop van de tijd opgebouwd door de verschillende maatschappijen waaruit BNP Paribas Fortis is ontstaan. Aanvankelijk was het verwerven van kunstwerken louter bedoeld om de ontvangst- en werkruimten te verfraaien en aangenamer te maken. Dit evolueerde echter tot de samenstelling van een zeer gevarieerd en kwalitatief hoogstaand patrimonium.

Vandaag is dit patrimonium erg veelzijdig en groeit het nog steeds aan. Het is zowel gericht op interne medewerkers als externe bezoekers. BNP Paribas Fortis wil actief betrokken zijn bij het artistieke leven van de gemeenschappen waar het bedrijf aanwezig is, en dit vooral door samen te werken met hedendaagse kunstenaars.

Daarom is in het Huis Ducale werk te zien van in België wonende en werkende talenten zoals Rosmorduc, Michel Mouffe en Dogan Çakir en ook van de laureaten van twee fotowedstrijden. De eerste, georganiseerd voor studenten in het laatste jaar fotografie die nog niet door een galerie vertegenwoordigd waren, bracht nieuwe talenten aan het licht. De tweede was een interne wedstrijd waarbij medewerkers van BNP Paribas Fortis werden aangemoedigd om hun creativiteit de vrije loop te laten.

Rosmorduc

Spoor, 2007.

Gemengde techniek (zand, pigment en industriële lijm) op doek, 90x90cm

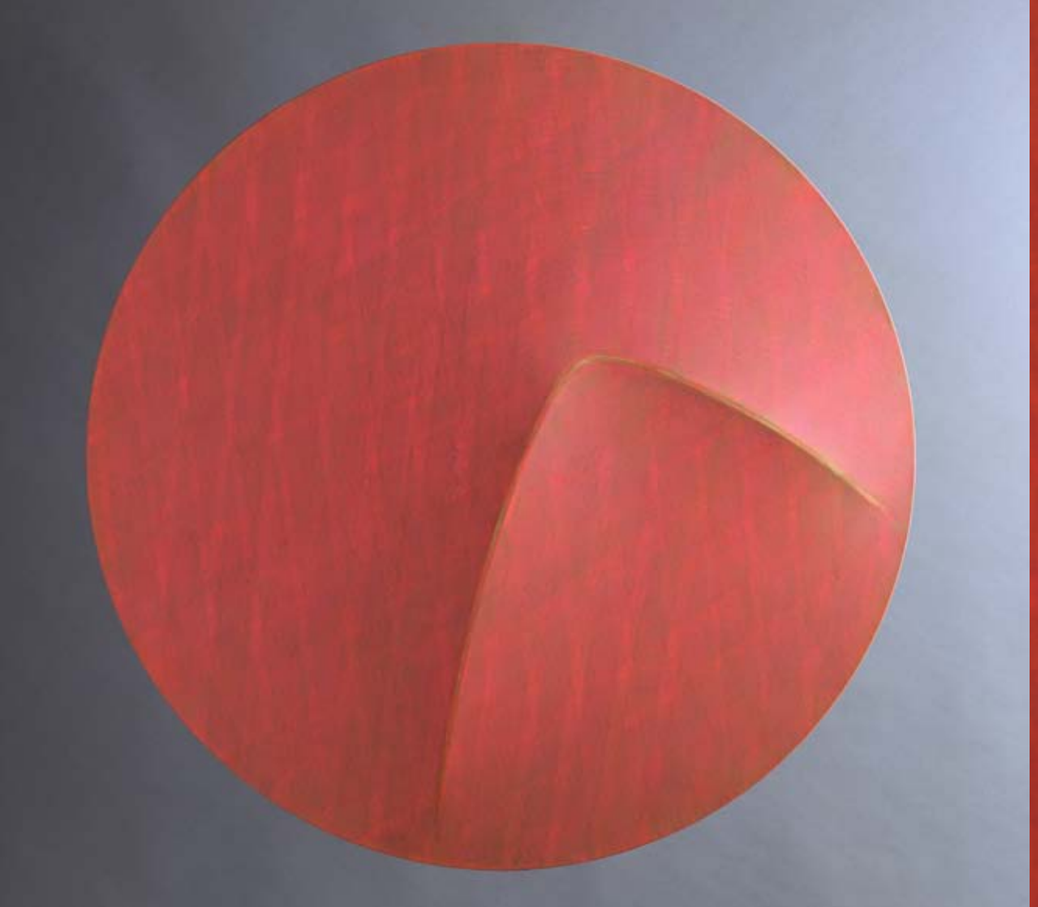

Michel Mouffe

Last Balls, 2008.
Gemengde techniek op doek, diameter 113cm

Mouffe gebruikt het object, de drager als een element van het werk, in dezelfde mate als de verf deel uitmaakt van het creatieve proces en een rol speelt in het resultaat. Hij concentreerde zich op een nieuwe materialiteit van de schilderkunst. Hij gebruikt alleen de primaire kleuren blauw, geel, rood en hun combinaties, die hij in tientallen lagen acrylverf aanbrengt.

Het spieraam en het doek worden essentiële elementen van het creatieve proces. De constructie en proporties van het spieraam worden niet aan het toeval overgelaten.
Om deze oppervlakken te verlevendigen, spant Mouffe op het houten spieraam elementen die de spanning versterken en het doek ruimtelijk vervormen en structureren.
Toen Mouffe 'balls' creëerde, baseerde hij zich voor de curven van het metaal op de structuur van een baseball. Zo ontstonden nieuwe, sinusoïdale vormen. Over deze nieuwe ontwikkeling zegt Mouffe 'om naar iets onbekends te gaan, moet je ook langs het onbekende gaan'.

René Magritte, Het rode model © Ch. Herscovici – SABAM Belgium 2011

René Magritte

Het rode model, 1953.
Olieverf op doek, 38x46cm

Voor Magritte is het menselijk leven de bestaansreden van zijn schilderkunst.
Hij was een van de utopisten die de wereld willen veranderen, 'het oude gebouw oplappen', en hij vond dat iedereen dat moet doen met de middelen waarover hij beschikt. Om zijn doel te bereiken, maakte hij gebruik van elementen uit het dagelijkse leven. Het zijn vertrouwde objecten zoals een paspop, appel, pijp, deur, blad, bolhoed, schoen, vogel, boom, hemel... Hij schildert ze zo waarheidsgetrouw mogelijk, maar provoceert onverwachte associaties, waarmee hij zijn doel kan bereiken en dat is een poëtische sfeer opwekken die de toeschouwer uit zijn vertrouwde omgeving rukt, hem in de war brengt om hem zo dichterbij het mysterie te brengen, de bron van alle kennis.
Vertrekkend van een 'idee', een plots inzicht, wil Magritte in 'Het rode model' door middel van het beeld zijn opvattingen over het zichtbare, het verborgen zichtbare en het onzichtbare overbrengen. Het zichtbare is natuurlijk alles wat ons omringt en wat ons oog automatisch waarneemt. Hier zijn dat de schoenen. Het 'verborgen zichtbare' zijn de pijnlijke voeten, die we echter niet kunnen zien. Het onzichtbare is complexer - en houdt Magritte ook voortdurend bezig. Het zijn gevoelens als warm, koud, vreugde, pijn... Door de metamorfose van een banaal beeld - schoenen, voeten - confronteert Magritte ons met dit probleem dat hem in talrijke werken bezighoudt. Voor hem blijft de mens altijd onzichtbaar, want we kennen alleen zijn uiterlijke lichaam, zoals we alleen de uiterlijke verschijning van de wereld kennen.

Léon Spilliaert

De vijver, omstreeks 1940.
Gemengde techniek op papier, 49x62cm

In het oeuvre van Spilliaert speelt de natuur een belangrijke rol. Zijn landschappen zijn altijd op een typische en erg eigenzinnige manier afgebakend. De kunstenaar toont ons niet wat hij echt ziet in de natuur, maar een uitsnede die past bij de gevoelens die hem op het moment van zijn visuele ontdekking overvallen.

In 'De vijver' zien we ontreddering die vertaald wordt in een wanorde van de lijnen - verwrongen, afgeknotte of knoestige takken, afwezigheid van bladeren. Het werk ademt een gevoel van eenzaamheid - de eenzaamheid van de kunstenaar zelf -, waarin symbolisme en surrealisme met elkaar versmelten. De kunstenaar is een dichter met gevoelige ziel die openstaat voor de subtiliteit van dingen en mensen die zijn wereld bevolken en die hij in zijn werk vorm wil geven.

Rik Wouters

Interieur van een etser, 1908.
Olieverf op doek, 72x71cm

Wouters wil de ruimtelijke dimensie en de luminositeit van zijn onderwerp weergeven. In zijn werken wordt het motief snel en trefzeker in enkele lijnen neergezet en bijna gelijktijdig met zuivere en harmonieuze tachistische toetsen in kleur gezet.

In 'Interieur van een etser' zien we zijn eigen atelier. Het is een affirmatie van zijn eigen stijl waarin een prachtig kleurgebruik samengaat met een vrije en schitterende schriftuur. Flessen in diverse groottes en tinten vormen kleurige vlekken. Op tafel staat een petroleumlamp naast een begonnen gravure en een recipiënt met spiegelende vloeistof, het daglicht valt door een venster naar binnen. We worden hier toegelaten tot de intimiteit van het atelier. De associaties van geel, rood en blauw resulteren in een expressieve kracht. De kleuren zijn verdund met terpentijn om tot een grotere transparantie en lichtheid te komen. Zoals in de meeste van zijn schilderijen domineert ook hier het rood, symbool van de levenswarmte.

Gustave De Smet

De keuken van de kunstenaar, 1920.
Olieverf op paneel, 42x46cm

Dit werk ontstond tijdens de ballingschap van de kunstenaar in Nederland. De kunstenaar verbleef daar in Laren-Blaricum en ging af en toe voor korte tijd naar Amsterdam. Hij had vrij veel contact met zijn dorpsgenoten en nam hun eenvoudige en strenge levensstijl over. Hij schilderde wat hij zag, wat hem omringde: stadsgezichten, landschappen, het noeste werk van de mensen of interieurs. In die tijd was zijn stijl erg beïnvloed door het kubisme en zijn composities zijn opgebouwd uit geometrische vormen.

In zijn werk 'De keuken van de kunstenaar' schilderde hij een hoek van zijn keuken en legt daarbij vooral de nadruk op de rechthoek van de tafel en de nog lege borden, een discrete verwijzing naar de harde tijden. De aanwezigheid van de tegels met hun polygonale facetten wordt versterkt door de afwisseling van zwart en wit, terwijl de kachel en de koffiekan de zowel stilistische als chromatische monnikenstrengheid een warme toets verlenen. Wat nieuw is voor de tijd, is dat Gustave De Smet levendige kleuren als rood, geel of groen durft te gebruiken, die de harmonie in zwart en wit opvrolijken.

David Teniers, de Jonge

Dorpsfeest, omstreeks 1640.
Olieverf op doek, 53x63cm

De bucolische en landelijke taferelen van David Teniers kenden tot het einde van de 18e eeuw een groot succes. Al tijdens zijn leven genoot de schilder een bijzondere faam voor zijn kermistaferelen, dorpsfeesten of kroeginterieurs, waarin zowel boeren als burgers met een zekere goedmoedigheid zijn weergegeven. Het geheel is altijd met een bijzonder oog voor detail neergezet.

De 'dorpsfeesten' zijn altijd op hetzelfde schema gebaseerd. Het feest speelt zich af op de voorgrond. Voor de herberg zitten boeren aan een feestdis, terwijl anderen zich amuseren en dansen op de tonen van een doedelzak.

In het hier tentoongestelde werk schilderde Teniers zijn eigen zomerverblijf, het kasteel 'Dry Toren' in Perk in de omgeving van Brussel.

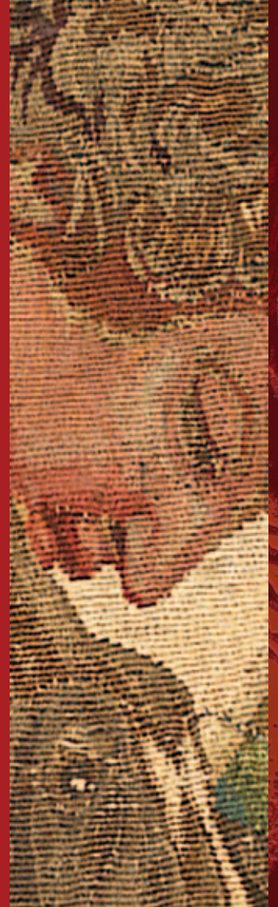

Judocus de Vos

Silvio kust zijn teruggevonden hond, 1710.
Wandtapijt (wol en zijde), 309x328cm

Tapijtkunst gaat terug tot de Oudheid, maar het was vooral in de Middeleeuwen dat deze van wol, goud en zijde geweven 'stukken stof' een ongekende bloei kenden. In die tijd tooiden ze de muren van vorstelijke verblijven of van religieuze gebouwen, om ze tegen koude en vocht te beschermen. Tot in de 18e eeuw golden wandtapijten als een belangrijke en bijzonder kostbare kunstvorm. Deze luxeobjecten fungeerden als teken van macht en rijkdom voor de groten der aarde. Van de 15e tot de 18e eeuw was Brussel een van de bekendste centra. De tapijtmanufactuur van Judocus de Vos (1661-1725) was een van de Brusselse ateliers met Europese faam. Het was gespecialiseerd in wandtapijten met felle kleuren en in een lichtvoetige stijl waarin de natuur een belangrijke plaats innam. De scènes zijn geïdealiseerd en italianiserend. De vier in de Hertogstraat tentoongestelde wandtapijten zijn afkomstig van Brusselse ateliers. Slechts drie daarvan werden in het eerste kwart van de 18e eeuw geweven in het atelier van Judocus de Vos, en dragen ook zijn merk. Deze reeks illustreert episodes uit 'Il Pastor Fido', een pastorale tragikomedie in vijf bedrijven uit 1590, geschreven door de befaamde Italiaanse dichter Giovanni Battista Guarini.

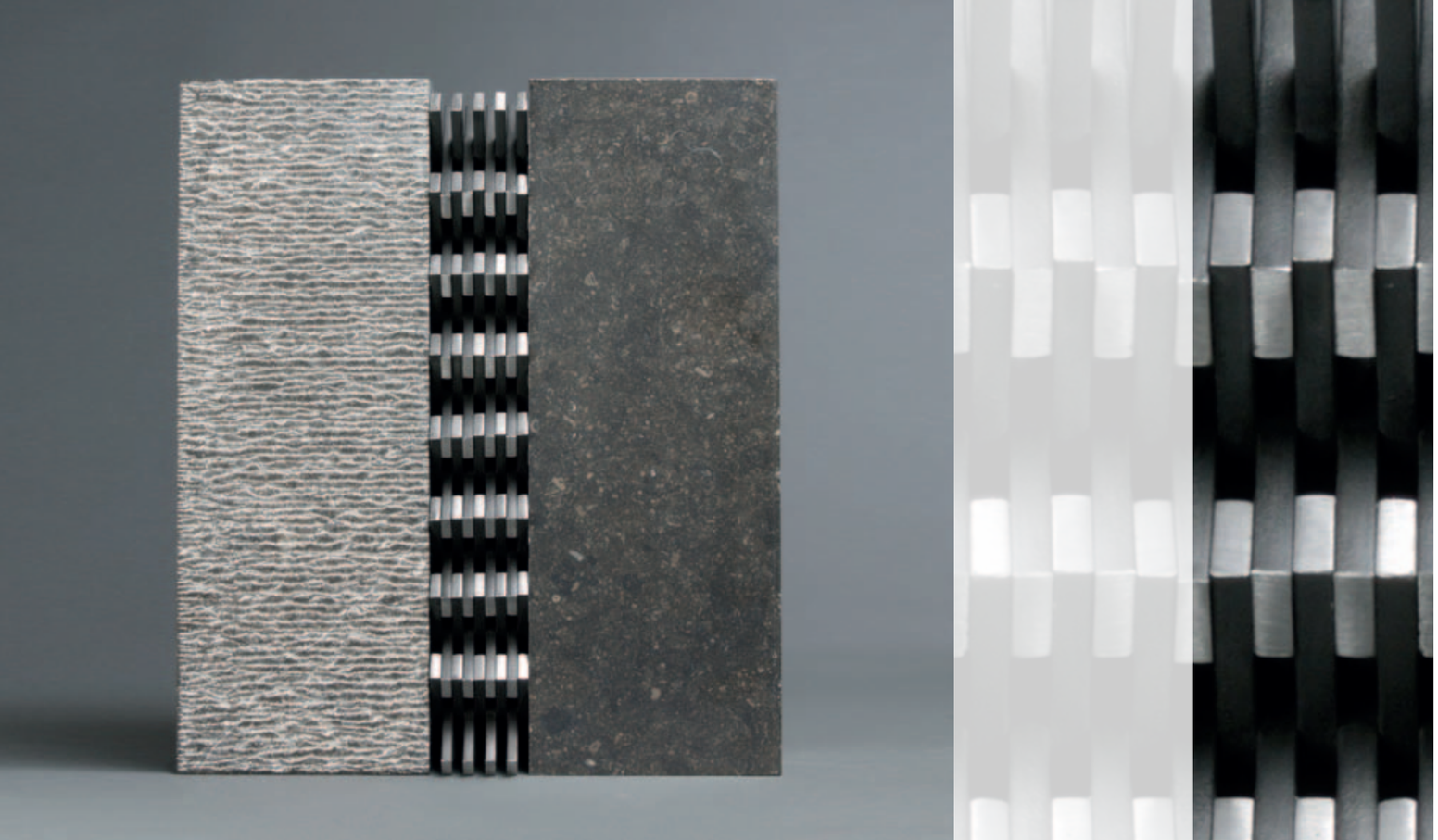

Dogan Çakir

Zonder titel, 2007.
Reeks van 4 sculpturen.
Blauwe steen en metaal, 32x28cm

De voorkeursmaterialen van Çakir zijn inox, blauwe hardsteen, carrara marmer of zwart marmer van Mazy. Çakir brengt ze samen en exploiteert ze tot in het kleinste detail. De artiest speelt altijd met de beperkingen die het materiaal hem soms oplegt. Door hun constructieve présence en evenwicht geven zijn sculpturen de indruk dat ze gemakkelijk tot stand zijn gekomen. Çakir houdt van geometrische vormen en vertrekt vaak vanuit het vierkant.

Het Huis Ducale

In het Huis Ducale worden op een verfijnde en eenvoudige manier stijlen, periodes en artistieke disciplines vermengd. Het uitgesproken moderne heden is er soms op een gedurfde, maar altijd harmonieuze manier gecombineerd met een prestigieus verleden, enigszins naar het voorbeeld van het huis zelf. Begiftigd met een rijk verleden wil het zich immers resoluut naar de toekomst richten, zonder ooit zijn hartelijke en elegante sfeer en waardige eenvoud te verliezen.

Verantwoordelijke uitgever L. Haegemans, Fortis Bank n.v., Warandeberg, 3, 1000 Brussel.
Foto's van het interieur en de tuin van het Huis Ducale © 2009 Arlette De Rudder, Brussel.
Foto's kunstwerken © 2008 Serge Verheylewegen, Brussel.
Omslagillustratie © 2011 detail van:
Wandtapijten uit het Brusselse atelier van Judocus de Vos,
Silvio kust zijn teruggevonden hond, 1710.
Iconografie Ann Nupie, Brussel.
Kunstwerken van René Magritte, Het rode model © Ch. Herscovici – SABAM Belgium 2011,
Gustave De Smet, Léon Spilliaert © 2011 SABAM, België.
Kunstwerken van Rosmorduc, Michel Mouffe, Dogan Çakir © 2011 België.
Teksten © 2008 Brigitte Ronvaux, Dominique Van Hove, Gisèle Ollinger, Brussel.
Vertaling in het Nederlands © 2008 Hilde Pauwels, Brussel.
Vormgeving Media Processing - Heidi Balthazar, Brussel.

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd worden, op welke manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.
Deze brochure werd met de grootste zorg samengesteld. Noch de redacteurs, noch de uitgever kunnen echter verantwoordelijk gesteld worden voor eventuele fouten of onjuistheden in deze publicatie.

Alle rechten voorbehouden. / All rights reserved.
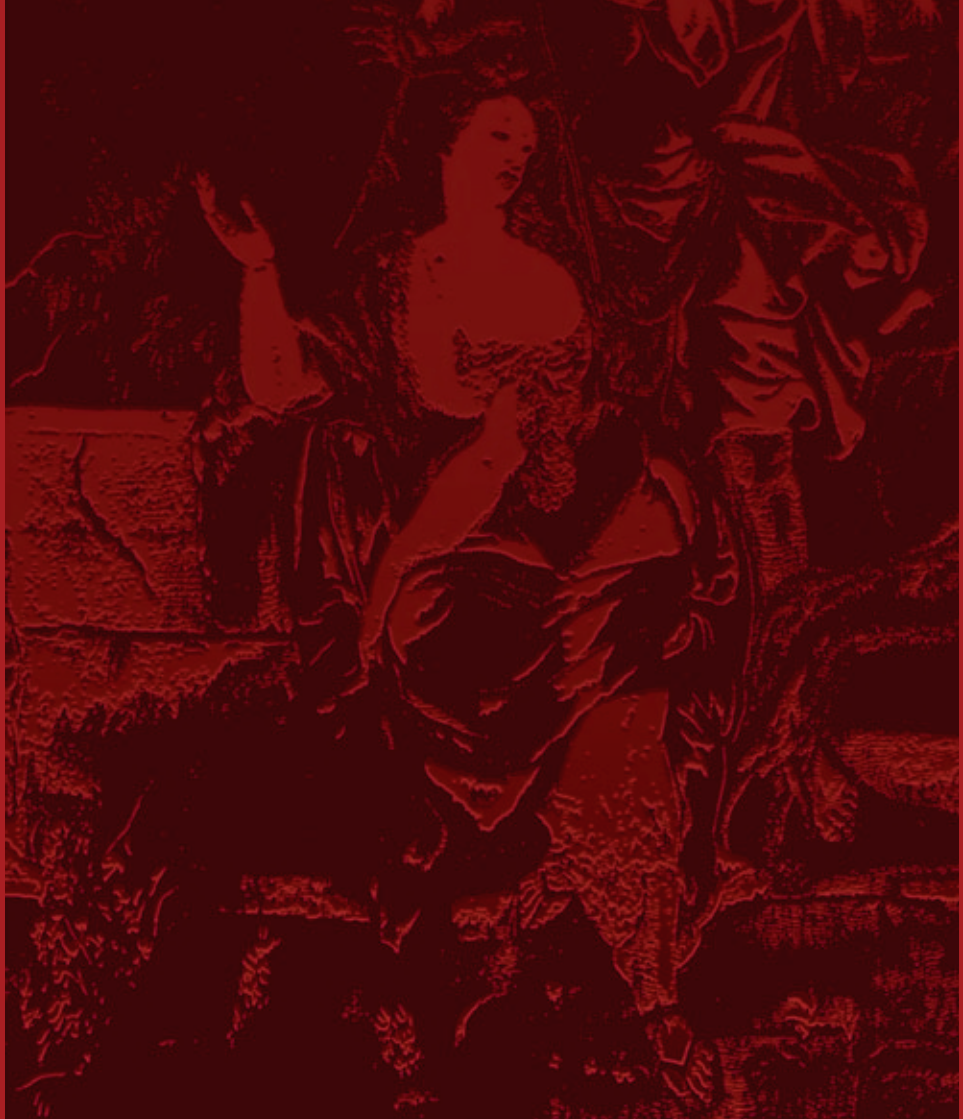
Made in BNP Paribas – Media Processing - Project ID : 016195163013 - 14304
Gedrukt in België. Mei 2011.